Савчук А.В.
Науковий керівник:
викладач
Рябошапка О.В.

БАТЬКІВСЬКА ЛЮБОВ ТА ВОЛЯ ЯК АСПЕКТИ ВИХОВАННЯ ЛЮДИНИ У СІМ'Ї

Немає любові, сильнішої за материнську, немає ніжності, ніжнішої за ласку і турботу материнську, немає тривоги, тривожнішої за безсонні ночі і незамкнуті очі материнські. Немає вищої радості для людини, яка відчуває наближення присмерку свого життя, ніж вдячність дітей за добро і благо, створене батьками в імя їхніх сина і дочки, добра і блага. І немає зіркішого й сумнішого почуття для батьківського й материнського серця, ніж відчувати, що син або дочка байдужі, безсердечні, що вони забули про все добре, зроблене для них матірю і батьком.

У дитинстві людина пізнає світ не лише розумом, а й серцем; усе, що відбувається в житті, пробуджує в дитячій душі найрізноманітніші почуття, переживання, поривання, прагнення. Серед цих душевних рухів дитинства особливо глибокий слід у серці залишають почуття жалю, милосердя, співчуття. Щоб бути самому щасливим, потрібно бережно, тонко, сердечно, чуйно, дбайливо доторкатися до серця інших людей (1, 136).

«Мене тривожить вічне питання, яке можна назвати альфою і омегою сімейного виховання: як поєднувати вимогливість і доброту, суворість і ласку, слухняність і свободу у вихованні дітей».(1, 136)

Вища мудрість батьківської любові полягає у тому, наскільки вони вміють розкрити перед своїми дітьми справжні джерела радощів життя, у чому бачать і відчувають діти радощі буття. Дитяче щастя за своєю природою егоїстичне. Добро і благо, створені для дитини старшими, вона сприймає як щось таке, само собою розуміється. До тих пір, доки вона не відчувала, не переживала на власному досвіді, що найважливіше джерело її особистої радості – це праця і піт старших, вона буде глибоко переконана в тому, що батько і мати існують лише для того, щоб приносити їй радість.

Виховання духовної готовності до мудрої батьківської любові – це одне з найтонших і найважливіших завдань у сфері становлення моральних основ нашого суспільства. Виховання людини, виховання власних сина і дочки – найважливіша, перша суспільна діяльність громадянина, його громадський обов'язок. Добитися того, щоб батьки оволоділи мудрістю батьківської і материнської любові – одне з найважливіших завдань навчально-виховного процесу.

Там, де немає мудрості батьківського виховання, любов матері і батька до дітей нівечить дітей Є багато різновидів цієї безглуздої любові, ос-

новні з них – це:

1) любов замилування;
2) любов деспотична;
3) любов підкупу.

Любов замилування – це найсумніше, що можна собі уявити в стосунках між батьками і дітьми. Мати і батько радіють кожному крокові, який робить дитина і не замислюються над тим, який це крок і до чого він може привести.

Любов замилування розбещує душу дитини – насамперед тим, що вона не знає впину своїм бажанням. Принципом її життя стає девіз дикуна, негідника і хулігана: все, що я бажаю, мені дозволяється, ні до кого мені діла немає, головне – моє бажання. Вона не знає свого обов'язку перед батьками, не вміє і не хоче трудитися, тому що не бачить людей і не відчуває серцем, що в тих, хто її оточує, і насамперед у матері, батька, бабусі, дідуся є своє бажання, свої потреби, свій духовний світ. У неї складається стійке переконання в тому, що вона приносить радість, щастя батькам уже тим, що живе на світі, існує.

Любов деспотична. Життя дітей у цих сімях – безпросвітна мука. Здавалося б, немає в нас давно ніякого грунту для такого самодурства – ні соціального, ні морального. До своїх дітей вони ставляться як до речей: мій стіл – де захочу й поставлю; моя дочка – що захочу, те й скажу, що спаде на думку, того й зажадаю. Огидний деспотизм неосвічених батьків – це одна з причин того, що дитина змалку перекручується уявлення про добре начало в людині, вона перестає вірити в людину і людяність. Самодурство вмганяє найважливіший душевний рух, який у нормальних сімях є джерелом добра, розумної стриманості і поступливості дітей, цей рух душі – ласка. Той, хто не знає ласки в дитинстві, той стає грубим і безсердечним в роки отроцтва і ранньої юності.

«Поважайте дитяче бажання бути хорошим, бережіть його як найтонший рух людської душі, не зловживайте своєю владою, не перетворюйте мудрості батьківської влади в деспотичне самодурство, не зламайте людського бажання вашої дитини бути хорошою. Пам'ятайте, що ваш син, ваша дочка – така сама людина, як і ви, її душа гнівно протестує, коли хтось намагається зробити її іграшкою свого свавілля»(1,143)

Третій різновид нерозумної батьківської любові – це любов підкупу. Є батьки, щиро переконані в тому, що, забезпечуючи всі матеріальні потреби дітей, вони виконують свій батьківський обов'язок. Дитина вдягнена, взута, нагодована, здорова, у неї є всі підручники і наочні посібники – що ж вам ще треба. Вони живуть серед людей і не знають людей – ось що найбільш в таких сімях; їх серцям зовсім незнайомі і недоступні тонкі людські почуття, насамперед ласка, співчутливість, жалість, милосердя. Вони можуть вирости емоційно темними людьми. Щоб учити дитину бачити і від-

чувати, розуміти і переживати серцем, що вона живе серед людей; що для кожної крихти її радощів і благ хтось спалює свою силу, розум; що кожен день її спокійного і безтурботного дитинства комусь додає турбот і сивого волосся.

Учити дитину бачити і відчувати людей – це одна з найскладніших речей у важкій справі вихованні людини Батьківська любов повинна бути такою, щоб у людини пробуджувалася чулість серця до навколишнього світу, до всього, що створює людина, що служить людині, до самої людини.

«Я твердо переконаний, що виховання людського благородства в дитячому серці починається з максимального олюднювання, її ставлення до людей, одухотворення цього ставлення чистими, високими почуттями поваги до людини, і насамперед поваги до матері і батька»(1,145)

Переживаючи безкорисливу радість творення добра, дитина набуває дорогоцінного багатства душі: вона відчуває серцем, коли й де товаришеві, другові, милій людині, що живе поруч, потрібно допомогти.

Це заповітне бажання кожного батька, кожної матері – щоб дітям хотілося добре вчитися. Воно має своїм джерелом бажання принести матері і батькові радість. А це бажання пробуджується в дитячому серці лише тоді, коли дитина вже пережила, зазнала радощів творення добра для людей. Примусити дитину добре вчитися можна, спонукавши її до добрих вчинків для блага людей, зміцнивши в її серці чутливість до навколишнього світу, виховавши здатність пізнавати душевний світ іншої людини серцем.

Одне з найтонших завдань виховання – навчити людину вже в роки раннього дитинства порівнювати свої бажання з інтересами, благополуччям, спокоєм людей, що живуть поруч, і насамперед батьків.

Авторитет батьків залежить від багатьох умов. Однією з таких неодмінних і важливих умов є правильне, уміле використання батьківської влади. Батьківська влада – це не лише право, а й мистецтво.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сухомлинський В.О. Батьківська педагогіка (Підгот. До вид. текст і написав вступ. Статтю В. Ф. Шморгун). – К.: Рад. Школа. 1978. – 263 с.
2. Родинна педагогіка: Навчально-метод. Посібник / А. А. Марушкевич, В. Г. Постовий, Т.Ф. Алексєєнко та ін. – К.6 Видавець ПАРАПАН, 2002. – 216 с.